

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 25/2011-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. marca 2011 v senáte zloženom z predsedu Sergeja Kohuta a zo sudcov Juraja Horvátha a Lajosa Mészárosa prerokoval sťažnosť V. M., L., a A. M., L., obaja zastúpení advokátom JUDr. J. B., Z., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo V. M. a A. M. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 **p o r u š e n é b o l o .**
2. **Z r u š u j e** rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 a vec **v r a c i a** Krajskému súdu v Banskej Bystrici na ďalšie konanie.

3. V. M. a A. M. primerané finančné zadost'učinenie n e p r i z n á v a .

4. V. M. a A. M. p r i z n á v a úhradu trov konania 269,30 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a tridsať centov), ktoré je Krajský súd v Banskej Bystrici p o v i n n ý zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľov JUDr. J. B., Z., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 26. októbra 2010 doručená s'ťažnosť V. M., L., a A. M., L. (ďalej len „s'ťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej aj „krajský súd“), č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 a ktorou žiadali vydať tento nález:

„... v konaní pred Krajským súdom v Banskej Bystrici vedenom pod číslom 16Co/132/2010 bolo porušené ústavné právo s'ťažovateľov 1/ a 2/ vlastniť majetok upravené v čl. 20 ods. 1 Ústavy SR a právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 3 Ústavy SR.

Rozsudok Krajského súdu č. 16Co/132/2010-125 zo dňa 29.7.2010 zrušuje a vec vracia na ďalšie konanie.

Ústavný súd SR priznáva s'ťažovateľom primerané finančné zadost'učinenie v sume 16.590 €, ktoré je povinný vyplatiť Krajský súd v Banskej Bystrici s'ťažovateľom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne v lehote 1 mesiac od právoplatnosti rozhodnutia.

Krajský súd v Banskej Bystrici je povinný nahradiť s'ťažovateľom 1/ a 2/ spoločne a nerozdielne trovy právneho zastúpenia vo výške 303,30 € na účet právneho zástupcu, advokáta JUDr. J. B., Z., do 1 mesiaca od právoplatnosti rozhodnutia.“

Ústavný súd uznesením č. k. II. 25/2011-15 z 27. januára 2011 prijal s'ťažnosť s'ťažovateľov na ďalšie konanie.

Ako vyplynulo zo sťažnosti sťažovateľov a spisu Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 5 C 22/2010, ktorý si ústavný súd pripojil pre účely rozhodovania o sťažnosti, sťažovatelia sa v tomto konaní ako žalobcovia domáhali proti Slovenskej republike – Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky (ďalej len „žalovaný“) zaplataenia 2 505,81 € s príslušenstvom. Svoju žalobu odôvodnili tým, že túto sumu zaplatili svojim obhajcom na trovách obhajoby v trestnom konaní vedenom proti nim pre zločin lúpeže v spolupáchateľstve podľa § 20 k § 188 ods. 1 a 2 písm. d) Trestného zákona Okresným riaditeľstvom Policajného zboru, Úradu justičnej a kriminálnej polície v L. pod ČVS: ORP – 187/OVK-LC-07, ktoré bolo skončené uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry L. (ďalej len „okresná prokuratúra“) č. k. 2 Pv 186/07-48 zo 4. októbra 2007 postúpením veci Obvodnému úradu L., odboru všeobecnej a vnútornej správy (ďalej len „obvodný úrad“) na prerokovanie priestupku. Obvodný úrad následne upovedomil sťažovateľov písomnosťou č. k. A-2009/00073-21 z 13. júla 2009 o zastavení konania o priestupku proti občianskemu spolunažívaniu podľa § 49 ods. 1 písm. d) a f) zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“) podľa § 76 ods. 1 písm. f) zákona o priestupkoch s poukazom na § 20 zákona o priestupkoch, keďže zodpovednosť za priestupok zanikla, pretože od spáchania priestupku uplynuli tri roky. Zároveň obvodný úrad v tejto písomnosti uviedol, že ak by došlo vo veci k nariadeniu ústneho pojednávania, bol by daný dôvod na zastavenie konania podľa § 76 ods. 1 písm. a) zákona o priestupkoch s poukazom na rozsudok okresného súdu č. k. 6 C 25/2008-187 z 19. februára 2009 vo veci, v ktorej sa sťažovateľka V. M. a jej manžel J. M. ako žalobcovia domáhali proti I. M. (ich bývalej neveste) určenia vlastníckeho práva k elektronickej registračnej pokladnici a teplovzdušnému ohrievaču, ktorý však nadobudol právoplatnosť až po zániku zodpovednosti za priestupok (7. mája 2009). Skutok, ktorého sa mali sťažovatelia dopustiť a pre ktorý boli stíhaní, spočíval v tom, že sťažovatelia po vzájomnej dohode 21. februára 2007 asi o 17.00 h požadovali od I. M. (bývalej nevesty a švagrinej) v predajni... v L., aby im vydala registračnú pokladňu, a keď to I. M. odmietla, A. M. ju chytil okolo ramien odzadu, medzitým V. M. jej vzala registračnú pokladňu a v ďalšom konaní im bolo zabránené privolanou hliadkou Policajného zboru. V konaní pred okresným súdom sp. zn. 5 C 22/2010 sťažovatelia svoju žalobu právne odôvodnili tým, že im vznikol nárok na priznanie náhrady škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím

podľa § 7, § 17 ods. 1 a § 18 ods. 1, 2 a 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“), pretože rozhodnutie prokurátora okresnej prokuratúry č. k. 2 Pv 186/07-48 zo 4. októbra 2007 o postúpení veci treba považovať za zrušenie uznesenia vyšetrovateľa polície z 22. februára 2007 o začatí trestného stíhania. Žalovaná žiadala žalobu zamietnuť s odôvodnením, že nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím predpokladá zrušenie (alebo zmenu) právoplatného rozhodnutia, ktorým škoda vznikla, pre nezákonnosť príslušným orgánom, k čomu však v prípade sťažovateľov nedošlo.

Okresný súd rozsudkom č. k. 5 C 22/2010-108 z 29. marca 2010 žalobu sťažovateľov zamietol a žalovanému náhradu trov konania nepriznal. Vychádzal z toho, že uznesenie vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia nikdy nebolo prokurátorom zrušené, v dôsledku čoho nie sú splnené zákonné podmienky na priznanie náhrady škody sťažovateľom. V čase vydania uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia sťažovateľom boli splnené na vydanie týchto rozhodnutí všetky zákonné podmienky. Ak prokurátor okresnej prokuratúry rozhodol neskôr vec postúpiť inému orgánu, pretože to výsledky ďalšieho vyšetrovania odôvodňovali a dospel v tomto štádiu konania k záveru, že nejde o trestný čin, ale o skutok, ktorý by mohol byť priestupkom, takéto rozhodnutie prokurátora neznamená nezákonnosť rozhodnutia vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia. Ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nie je možné vykladať tak, že postúpenie veci inému orgánu znamená súčasne preukázanie nezákonnosti rozhodnutia vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia a že súčasne znamená zrušenie tohto rozhodnutia.

Sťažovatelia podali proti rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 22/2010-108 z 29. marca 2010 odvolanie, ktoré odôvodnili tým, že okresný súd vec nesprávne právne posúdil, ak dospel k záveru, že rozhodnutie prokurátora o postúpení veci inému orgánu na prerokovanie priestupku neznamená nezákonnosť rozhodnutia vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania a vznesenia obvinenia. Takýto záver okresného súdu je v rozpore so zmyslom a účelom úpravy zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z. z.; pri takomto výklade stráca tento zákon zmysel. Ak prokurátor vydá rozhodnutie o postúpení veci, nemusí navyše samostatne zrušovať rozhodnutie policajta, pretože vlastným rozhodnutím nahrádza

nezákonné alebo neopodstatnené rozhodnutia policajta, pričom tak môže urobiť do 30 dní od doručenia rozhodnutia policajta o zastavení či prerušení trestného stíhania alebo o postúpení veci. Sťažovatelia navrhli odvolaciemu súdu, aby rozsudok okresného súdu zmenil a ich žalobe vyhovel.

O odvolaní sťažovateľov proti rozsudku okresného súdu č. k. 5 C 22/2010-108 z 29. marca 2010 rozhodol krajský súd rozsudkom č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 tak, že rozsudok okresného súdu ako vecne správny potvrdil a odporcovi náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. Rozsudok okresného súdu č. k. 5 C 22/2010-108 z 29. marca 2010 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 nadobudol právoplatnosť 30. augusta 2010.

Sťažovatelia svoju sťažnosť proti rozsudku krajského súdu č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010, ktorou tvrdili, že tento rozsudok porušuje ich základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy a základné právo na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, odôvodnili jednak tým, že krajský súd rozhodol svojvoľne, arbitrárne, v rozpore s rozhodnutiami súdov v iných obdobných veciach a nezákonne (vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy), a jednak tým, že vo vzťahu k výdavkom, ktoré sťažovatelia vynaložili na trovy obhajoby, mali legitímnu nádej na ich zaplatenie zo strany štátu, pretože pre ich zaplatenie boli splnené všetky zákonné podmienky (vo vzťahu k základnému právu podľa čl. 20 ústavy).

Sťažovatelia poukázali na rozhodnutia súdov v iných obdobných veciach, v ktorých súdy rozhodli tak, že preukázané trovy obhajoby poškodeným priznali (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 7/99, rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14 Co 301/2007, rozsudok Krajského súdu v Žiline sp. zn. 14 Co 301/2007).

Podľa názoru sťažovateľov rozhodnutie krajského súdu je v rozpore s koncepciou zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorej je štát povinný odstrániť každú nezákonnosť, ku ktorej došlo pri výkone štátnej moci. Zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť, ak k nemu došlo v podstate preto, že predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený, má rovnaké dôsledky ako oslobodenie spod obžaloby. Ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, fyzická osoba vynaložila výdavky na trovy

obhajoby, štát zodpovedá za takto vzniknutú škodu. Ak nárok na náhradu škody vzniká, ak nezákonné rozhodnutie bolo zrušené príslušným orgánom (§ 6 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z.), nemusí ísť o ten istý orgán, ktorý pôvodné rozhodnutie vydal. Trestné konanie vo veci sťažovateľov bolo skončené postúpením veci na iný orgán, ktorý konanie zastavil z dvoch dôvodov (uplynutie premlčacej lehoty, ale aj to, že sa skutok nestal alebo skutok nie je priestupkom). Prakticky je teda výsledkom celého konania proti sťažovateľom jeho zastavenie. Vec sťažovateľov treba posudzovať analogicky, akoby boli spod obžaloby oslobodení. Civilnému súdu zákon neumožňuje preskúmať začatie, priebeh trestného konania či použité procesné postupy, civilný súd sa má obmedziť na preskúmanie toho, či bolo na začiatku vydané rozhodnutie o vznesení obvinenia, ktoré bolo neskôr zrušené (okrem zákonom ustanovených výnimiek), čím sa stalo nezákonným a založilo právny titul na odškodnenie sťažovateľov. Krajský súd namiesto toho preskúmaval podmienky a skutkové okolnosti v čase vydania uznesenia o vznesení obvinenia, na čo nie je žiaden právny dôvod.

Krajský súd sa k sťažnosti sťažovateľov vyjadril podaním č. k. Spr. 210/11 zo 4. marca 2011, a to tak, že poukázal na dôvody rozhodnutia uvedené v odôvodnení rozsudku č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010, v ktorom uviedol:

«Okresný súd vyššie uvedeným rozsudkom zamietol žalobu žalobcov 1/, 2/ (terajších sťažovateľov) o zaplatenie sumy 2.505,81 € s príslušenstvom a žalovanému náhradu trov (prvostupňového) konania nepriznal. Podľa právneho názoru okresného súdu žalobcom nevzniklo právo na náhradu škody z dôvodu nezákonného rozhodnutia vyšetrovateľa Policajného zboru ÚJaKP PZ L. vydaním uznesenia vo veci ČVS: ORP - 187/ORP - LC - 2007, ktorým vyšetrovateľ začal trestné stíhanie a vzniesol obvinenie voči žalobcom 1/, 2/ ako obvineným, nakoľko toto uznesenie nebolo nikdy zrušené a rozhodnutie prokurátora o postúpení veci inému orgánu na prejednanie priestupku neznamena nezákonnosť rozhodnutia vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia.

S týmto právnym názorom sa odvolací súd v rozsudku 16Co/132/2010-125 z 29. júla 2010 stotožnil, keď dospel taktiež k záveru, že v súdnej veci neboli splnené podmienky na priznanie náhrady škody žalobcom 1/, 2/ podľa § 6 ods. 1, vety prvej, zákona č. 514/2003 Z. z., pretože podľa tohto ustanovenia, ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu

škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. K zrušeniu alebo zmene uznesenia vyšetrovateľa polícia totiž nikdy nedošlo.

Odvolaací súd poukázal v dôvodoch svojho rozhodnutia aj na ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého ustanovenia náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

Podotýkam, že ustanovenie § 18 zákona č. 514/2003 Z. z. je aj s ustanovením § 17 zakotvené v štvrtej časti zákona - spoločné ustanovenia v kapitole označenej ako „spôsob a rozsah náhrady škody“. Ustanovenie § 18 sa, teda, netýka hmotnoprávnych podmienok nároku na náhradu škody, ale upravuje len spôsob a rozsah jej náhrady.»

Krajský súd zároveň uviedol, že netrvá na ústnom prerokovaní veci pred ústavným súdom.

Sťažovatelia oznámili ústavnému súdu listom z 21. februára 2011, že netrvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Ústavný súd podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivý proces.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 46 ods. 3 ústavy každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom.

Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastníť majetok. Vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnaký zákonný obsah a ochranu. Dedenie sa zaručuje.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd uznáva, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na

všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Citovaný čl. 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane Dohovoru o ochrane ľudských

práv a základných slobôd prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03).

Vychádzajúc z týchto ústavne významných úvah zaoberal sa ústavný súd posúdením obsahu napadnutého rozhodnutia z uvedených hľadísk.

Sťažovatelia ako dôvod svojej ústavnej sťažnosti uviedli, že rozhodnutie krajského súdu je založené na takom výklade zákona č. 514/2003 Z. z., ktorý popiera jeho účel a zmysel, pretože tento zákon je založený na princípe, podľa ktorého je štát povinný odstrániť každú nezákonnosť, ku ktorej došlo pri výkone štátnej moci. Sťažovateľom bolo vznesené obvinenie, avšak predpoklad o spáchaní trestného činu vyslovený v uznesení o vznesení obvinenia nebol potvrdený, čo musí mať pre sťažovateľov rovnaký dôsledok ako oslobodenie spod obžaloby (vec sťažovateľov treba posudzovať analogicky, akoby boli spod obžaloby oslobodení). Krajský súd sa navyše nevysporiadal ani s argumentmi sťažovateľov, s ktorými sa na neho obrátili. Krajský súd v rozsudku č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 vychádzal z toho, že za „*nezákonné rozhodnutie, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom*“ v zmysle § 6 ods. 1 a § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. nemožno považovať uznesenie o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, pokiaľ takéto uznesenie bolo vydané v súlade so zákonom a až neskôr bolo prokurátorom uznesením rozhodnuté o postúpení veci orgánu prejednávajúcemu priestupky, ktorý priestupkové konanie napokon zastavil.

Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Podľa § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. náhrada škody zahŕňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe,

zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

Krajský súd v odôvodnení rozsudku č. k. 16 Co 132/2010-125 z 29. júla 2010 uviedol:

„Podľa § 219 ods. 2 O. s. p. , ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd preskúmaním spisu dospel k záveru, že prvostupňový súd riadne zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil. Prvostupňový súd vychádzal pri rozhodovaní zo zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Okresný súd vychádzajúc z predložených listinných dôkazov správne rozhodol, keď zistil, že uznesenie vyšetrovateľa polície o začatí trestného stíhania žalobcov 1/, 2/ a o vznesení obvinenia, ktorým týmto účastníkom mala byť spôsobená škoda, nebolo nikdy zrušené na to oprávneným organom, tj prokurátorom. Správne uviedol, že nie sú splnené zákonné požiadavky na priznanie náhrady škody tak, ako žiadajú žalobcovia.

Podľa § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z. z. v platnom znení vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1, koná v mene štátu Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky.

Podľa § 6 ods. 1 citovaného zákona, ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu.

Podľa § 18 ods. 1 tohto zákona, náhrada škody zahrňa aj náhradu trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie

zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené, alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

Prvostupňový súd správne posúdil, že v čase vydania uznesenia o začatí trestného stíhania žalobcov 1/, 2 a vznesení obvinenia policajným zborom boli splnené zákonné podmienky pre vydanie takéhoto rozhodnutia. Nejednalo sa teda o nezákonné rozhodnutie vyšetrovateľa, išlo o zákonné rozhodnutie.

Odvolačí súd preto rozsudok prvostupňového súdu ako vecne správny potvrdil.“

Vo vzťahu k náhrade škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím základné podmienky vzniku nároku na náhradu škody stanovuje § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z., a to jednak tým, že stanovuje ako predpoklad na náhradu škody (mimo iného) vydanie nezákonného rozhodnutia a ďalej jeho zrušenie pre nezákonnosť príslušným orgánom. Tieto podmienky sú splnené iba vtedy, ak je vydané rozhodnutie následne zrušené práve z dôvodu nezákonnosti a iba na to príslušným orgánom. Z takéhoto zrušujúceho rozhodnutia potom musí byť dôvod zrušenia skoršieho rozhodnutia (jeho nezákonnosť) zrejмый. Príslušným orgánom povolaným zrušiť uznesenie o vznesení obvinenia v trestnom konaní pre jeho nezákonnosť, resp. oslobodiť obžalovaného spod obžaloby, môže byť iba súd alebo orgán činný v trestnom konaní.

Ústavný súd zastáva názor, že pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, nielen zastavenie trestného stíhania, ak k nemu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesenie obvinenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. tak, ako bolo judikované všeobecnými súdmi (napr. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Mcdo 15/2009), ale rovnaké dôsledky má aj rozhodnutie o postúpení veci do priestupkového konania, ak k nemu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným.

Zmyslom a účelom zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci je totiž stanoviť v súlade s čl. 46 ods. 3 ústavy podmienky, za ktorých

vzniká právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej správy alebo nesprávnym úradným postupom, a to spôsobom, ktorý umožňuje odškodniť všetky prípady, v ktorých bola poškodenému spôsobená škoda takým rozhodnutím orgánu verejnej moci, ktorý sa neskôr ukázal ako nezákonný. V prípade sťažovateľov bolo trestné konanie skončené uznesením, z ktorého je zrejmé, že predpoklad o tom, že sa dopustili trestného činu, sa nenaplnil.

S ohľadom na už uvedené dospel ústavný súd k záveru, že krajský súd na vec sťažovateľov skutočne aplikoval právnu normu spôsobom, ktorý poprel jej účel a zmysel. Keďže právne závery krajského súdu boli zjavne arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozhodnutím bolo porušené základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a 3 ústavy, a tým aj základné právo sťažovateľov na vlastníctvo podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, pretože sťažovateľom svedčila od začiatku legitímna nádej na zhmotnenie ich pohľadávky na náhradu nákladov nimi vynaložených na obhajobu v trestnom konaní, keďže od momentu právoplatného skončenia trestného konania, resp. najneskôr od momentu právoplatného skončenia priestupkového konania bez uznania ich viny splňali všetky podmienky na priznanie nimi uplatňovanej náhrady škody.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

V záujme ochrany ústavou garantovaného základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, 3 a čl. 20 ods. 1 ústavy, ktoré boli u sťažovateľov porušené rozsudkom

krajského súdu, bolo potrebné rozsudok krajského súdu zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie a rozhodnutie krajskému súdu.

Bude úlohou krajského súdu v ďalšom priebehu odvolacieho konania rozhodnúť o odvolaní sťažovateľov proti prvostupňovému rozsudku takým spôsobom, ktorý bude ústavne konformný a bude v súlade s právnym názorom ústavného súdu vysloveným v tomto náleze.

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho práva boli porušené, aj primerané finančné zadosťučinenie. Sťažovatelia si uplatňovali z tohto dôvodu nárok na zaplatenie sumy 16 590 € s poukazom na „*vážnosť porušenia ich ústavných práv*“. Ústavný súd sťažovateľom tento nárok nepriznal s poukazom na to, že neuviedli také konkrétne dôvody, ktoré by opačný postup odôvodňovali.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku ich právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. J. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2009, ktorá bola 721,40 €. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 14 ods. 1 písm. a) a b) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom výšku základnej sadzby tarifnej odmeny bolo potrebné v súlade s § 13 ods. 3 vyhlášky znížiť o 50 %, lebo ide o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“. Úhrada za priznané úkony právnej služby vykonané v roku 2010 predstavuje s režijným paušálom (2 x 120,23 € + 4 x 7,21 €) spolu u dvoch sťažovateľov 269,30 €.

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľov (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. marca 2011